

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **A. H.,** proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje,** se sídlem Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 98,

takto:

I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce **se zamítá.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobkyně se žalobou podanou Krajskému soudu v Hradci Králové (dále též „krajský soud“) domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2017, č. j. KUKHK-26117/RG/2016-21, kterým bylo zamítnuto její odvolání proti usnesení Městského úřadu Jičín, oddělení památkové péče ze dne 13. 6. 2016, č. j. MuJc/2016/6687/SPP/Mez. Podáním ze dne 31. 10. 2017 požádala krajský soud o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Krajský soud obě žádosti usnesením ze dne 5. 3. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 40, zamítl. Dne 20. 7. 2018 podala žalobkyně další žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z důvodu změny rozhodných skutečností - nově prováděné exekuce.

[2] Usnesením ze dne 5. 10. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 98, krajský soud tuto žádost zamítl. Zrekapituloval dosavadní průběh řízení, přičemž zdůraznil, že napadeným

usnesením bylo rozhodováno již o druhé žádosti žalobkyně. V případě první žádosti totiž žalobkyně nereagovala na výzvu krajského soudu a nedoložila vyplněný formulář o svých majetkových poměrech. Při vyřizování druhé žádosti byla žalobkyni lhůta k předložení formuláře o majetkových poměrech opakovaně prodloužena. Po obdržení vyplněného formuláře krajský soud srovnal informace v něm uvedené s informacemi, jež jsou mu známy z úřední činnosti a jež plynou z předloženého exekučního příkazu Finančního úřadu pro Liberecký kraj. Konstatoval, že informace uvedené žalobkyní ve formuláři nejsou věrohodné, neboť do něj nezahrnula veškeré relevantní údaje. Bez ohledu na tyto pochybnosti však žalobkyně podmínky pro osvobození od soudních poplatků nesplňuje. Žalobkyně je vlastníkem či spoluvlastníkem řady nemovitostí, i přes svůj zdravotní stav dosahuje stabilní příjem z podnikatelské činnosti (v letech 2015 až 2017 dosáhl základ daně od 147 912 Kč do 172 317 Kč) a pobírá starobní důchod ve výši 12 859 Kč. Navíc není pravdivé tvrzení žalobkyně, že v mezidobí od rozhodnutí o první žádosti došlo ke změně rozhodných skutečností. Z prohlášení žalobkyně vyplývá, že exekuce jsou vedeny na základě exekučních titulů vydaných již v minulosti. Takový postup podporuje závěr soudu, že žalobkyně nesděluje soudu úplné a pravdivé informace o svých majetkových poměrech. Krajský soud neshledal naplnění podmínek pro přiznání osvobození od soudního poplatku a tedy ani pro ustanovení zástupce.

II.

[3] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) podala proti usnesení krajského soudu kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b), c), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Namítá, že krajský soud rozhodl bez nařízení jednání, pouze na základě domněnek a uměle konstruovaného skutkového i právního stavu, ke kterému se stěžovatelka nemohla vyjádřit. Je přesvědčena, že její žaloba i návrhy na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem byly důvodné, řádně a včas doložené a prokázané. Z těchto důvodů má stěžovatelka za to, že krajský soud svým postupem porušil čl. 90 Ústavy.

[4] V kasační stížnosti rovněž navrhla osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

III.

[5] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

IV.

[6] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že s ohledem na usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19 (podle něhož v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také usnesení o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek) netrval na podmínce zastoupení advokátem a úhradě soudního poplatku (srov. rozsudky ze dne 21. 6. 2017, č. j. 3 As 116/2017 - 20, ze dne 28. 6. 2017, č. j. 4 As 114/2017 - 63, atd.).

[7] Přestože zastoupení není v předmětné věci obligatorní, stěžovatelka o ustanovení zástupce požádala. Pokud by splňovala zákonné podmínky, Nejvyšší správní soud by jí zástupce ustanovil. Proto o tomto návrhu kasační soud rozhodl. Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal především splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti, je zřejmé, čeho se jí stěžovatelka domáhá; přitom v předmětné věci se jedná o posouzení nikterak komplikované otázky, o které soud může rozhodnout na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovatelce ustanovovat zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce výrokem I. zamítl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018 - 11).

[8] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Ze soudního spisu je zřejmé, že podáním doručeným krajskému soudu dne 1. 11. 2017 stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Současně soud vyzvala, aby si její majetkové poměry ověřil z formulářů zaslaných soudu již dříve v jiných řízeních. Dodala přitom, že pokud soud bude trvat na novém odeslání formuláře, k výzvě tak učiní. Usnesením ze dne 13. 12. 2017, č. j. 30 A 124/2017 - 31, vyzval soud stěžovatelku, aby ve stanovené lhůtě doložila vyplněný formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Podáním ze dne 29. 1. 2018 stěžovatelka požádala o prodloužení této lhůty, čemuž krajský soud vyhověl. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v této prodloužené lhůtě nikterak nereagovala, krajský soud usnesením ze dne 5. 3. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 40, obě žádosti zamítl. Kasační stížnost žalobkyně proti tomuto usnesení odmítl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 9. 5. 2018, č. j. 7 As 144/2018 - 18.

[11] V dalším řízení krajský soud stěžovatelku vyzval k zaplacení soudního poplatku usnesením ze dne 18. 6. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 53. V návaznosti na to stěžovatelka krajskému soudu dne 17. 7. 2018 doručila novou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Zdůvodnila ji tím, že u ní v mezidobí došlo ke změně rozhodných skutečností, a poukázala na nově prováděné exekuce. Krajský soud proto usnesením ze dne 25. 7. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 60, stěžovatelce uložil, aby ve lhůtě 2 týdnů od doručení tohoto usnesení soudu zaslala vyplněný formulář, a opětovně ji poučil o následcích nesplnění této výzvy. Dne 21. 8. 2018 obdržel krajský soud prostřednictvím e-mailu přípis, ve kterém stěžovatelka uvedla, že formulář zasílá přílohou v uzavřené obálce. Dne 24. 8. 2018 obdržel krajský soud poštou stejnopis e-mailu, jehož přílohou ovšem nebyl formulář, ale sdělení, že z důvodu technických problémů nemohla stěžovatelka formulář vytisknout a odeslat, a že tak v nejbližší době učiní. Přípisem ze dne

12. 9. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 68, krajský soud urgoval předložení formuláře. Stěžovatelka nakonec formulář krajskému soudu doručila dne 4. 10. 2018.

[12] Ve formuláři stěžovatelka uvedla, že je svobodná a jako podnikatelka provozuje obchodní činnost. Za období let 2005 - 2017 činí její průměrná výše základu daně 131 276 Kč. Pobírá starobní důchod ve výši 12 859 Kč, z něhož je jí sráženo 2 232 Kč. Náklady na bydlení činí 14 110 Kč měsíčně. Stěžovatelka má nedoplatek na dani z nemovitostí ve výši 179 027 Kč, přičemž celkové dluhy činí cca 592 000 Kč. Nemá žádný majetek větší ceny, který by mohl být zpeněžen, neboť veškerý její majetek vyšší ceny je obstaven „*nezákonně, protiústavně a zcela účelově nařízenými a prováděnými exekucemi.*" K formuláři přiložila přiznání k dani z příjmu fyzických osob za rok 2017, čestné prohlášení o převzetí dluhů paní E. H. (nepodepsané), výpisy SIPO, exekuční příkaz Finančního úřadu pro Liberecký kraj ze dne 17. 7. 2018 a vyrozumění o zahájení exekuce ze dne 12. 6. 2017.

[13] Nejvyšší správní soudu v rozsudku ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106, uvedl, že „[p]*okud v mezidobí nedošlo ke změně faktických poměrů, které by případně mohly odlišné rozhodnutí o druhé žádosti (o osvobození od soudních poplatků) odůvodňovat, postupoval městský soud správně, pokud o v pořadí druhé žádosti samostatně nerozhodoval. Opačný přístup by totiž nutně musel vést k nekonečnému řetězení téhož problému, neboť by nebylo možné účastníku řízení zabránit, aby na každou výzvu k úhradě soudního poplatku reagoval za nezměněného skutkového stavu novou žádostí o osvobození. To by bylo v rozporu se zásadou procesní ekonomie. Městský soud proto správně vycházel z toho, že v řízení nebyly shledány podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků a poplatek nebyl ani v následné lhůtě zaplacen. Proto řízení o kasační stížnosti správně zastavil.*" K obdobnému závěru dospěl rovněž v rozsudcích ze dne 22. 2. 2012, č. j. 6 As 6/2012 - 14, a ze dne 23. 2. 2011, č. j. 1 Afs 51/2010 - 104.

[14] V materiálech předložených stěžovatelkou nebyly uvedeny žádné skutečnosti vztahující se k mezidobí od vydání usnesení ze dne 5. 3. 2018, č. j. 30 A 124/2017 - 40, do podání druhé žádosti, které by svědčily o jakékoliv změně poměrů na straně stěžovatelky. V předmětném případě tedy nebylo s ohledem na výše uvedenou judikaturu Nejvyššího správního soudu nezbytné o druhé žádosti stěžovatelky rozhodovat. Vzhledem k tomu, že krajský soud o žádosti rozhodl, přezkoumal Nejvyšší správní soud napadené usnesení, s ohledem na námitky uplatněné v kasační stížnosti.

[15] K tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků, je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již vyslovil, že „[p]*ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*" (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50).

[16] Nejvyšší správní soud se v otázce naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků ztotožnil se závěry krajského soudu. Formulář, na který stěžovatelka odkazuje, neobsahuje všechny informace relevantní pro posouzení, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatelka svůj majetek větší hodnoty nikterak

neoznačila, pouze uvedla, že se svým majetkem nemůže nakládat. Je tedy zřejmé, že relevantní majetek vlastní. Z formuláře není zřejmé, z jakých prostředků financuje své běžné výdaje a splácí své dluhy. Tím, že stěžovatelka nepředložila soudu úplný a pravdivý přehled údajů o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech, nesplnila základní povinnost nezbytnou pro kladné rozhodnutí o žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť hodnověrně nedoložila, že nemá dostatečné prostředky. Věrohodnost tvrzení stěžovatelky pak snižuje nejen uvedení neúplných informací, ale rovněž její přístup v rámci celého řízení, vedoucí k opakovaným průtahům, a to navzdory vstřícnému postupu krajského soudu, který z vlastní iniciativy u stěžovatelky urgoval předložení formuláře. Přitom je to právě stěžovatelka, koho tíží důkazní břemeno ve vztahu k prokázání svých majetkových poměrů. Ona je tím, kdo soudu předkládá skutková východiska, na jejichž podkladě tento o žádosti o osvobození od soudních poplatků rozhodne. Musí se jednat o pravdivá a úplná tvrzení. Právě této povinnosti ale stěžovatelka nedostála. Krajský soud přitom skutkový stav zjistil více než dostatečně, přičemž zohlednil také skutečnosti jemu známé z úřední činnosti. Na základě takto zjištěných skutečností pak dospěl ke správnému závěru, že stěžovatelka nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

[17] Základním předpokladem k tomu, aby soud vyhověl návrhu na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s., je, aby účastník řízení splňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; ten však, jak vyplývá z výše uvedeného, v posuzované věci naplněn nebyl. Krajský soud proto rozhodl správně i o návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce. Podmínky pro vyhovění tomuto návrhu nebyly v řízení před krajským soudem splněny.

[18] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku, že o žádostech stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce rozhodl krajský soud bez nařízení jednání. Jak bylo uvedeno výše, napadené usnesení nebylo rozhodnutím ve věci samé, ale pouze procesním rozhodnutím, kterým se řízení o žalobě nekončí. Ze zákona přitom neplyne soudu povinnost před vydáním takového rozhodnutí nařídit jednání (srov. § 49 odst. 1 s. ř. s.).

[19] Krajský soud tedy nepochybil, nevyhověl-li žádostem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Nejvyšší správní soud současně neshledal ani žádná jiná pochybení v řízení vedeném před krajským soudem. Z ničeho nevyplývá ani to, že krajský soud svým postupem porušil čl. 90 Ústavy, či § 6 o. s. ř.

[20] Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. výrokem II. zamítl.

[21] Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o tomto mimořádném opravném prostředku bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po nezbytném poučení účastníků řízení a obstarání dalších podkladů nutných pro rozhodnutí.

[22] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatelka nebyla v řízení o

kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok III.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. prosince 2018

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu